

maa gaae videre end Udkastet har gjort; men en anden Sag er det, jeg gjentager det, naar der er Spørgsmaal om eengang lovligt eksisterende Gangstier; der forekommer der mig at være stor Anledning til at bestemme, at de af Sogneforstanderskaberne og Communalbestyrelserne skulle kunne optages som offentlige. For ikke at omtale Møllestier, som Landbo-commissionen har nævnt, kan man tænke sig mange andre Gangstier, f. Ex. til Fattighuse og Arbeidshuse paa Landet, som kunne være lige saa vigtige som de, der ere optagne i Udkastet. — Med Hensyn til § 3 maa jeg ansee det som meget tvivlsomt, om man ikke i alle Tilfælde skulde kunne recurrere til Ministeriet. Jeg troer, som den ærede 5te Landsstingensmand for Kjøbenhavn (Orsted) omtalte, at derved vilde kunne opnaaes større Gensformighed, og Sagen er ingenlunde saa uvigtig, at det ikke skulde være rigtigt i saadanne Tilfælde at henvende sig til Ministeriet, naar man mener, at vedkommende Communalbestyrelse ikke har handlet i Dverreensstemmelse med hvad den burde.

Indenrigsministeren: Jeg skal blot, forinden jeg forlader Thinget — da der gjentagende er gjort Fordring paa min Nærvarelse i det andet Thing — tillade mig et Par Ord, navnlig med Hensyn til § 1 og Lovens Dverkskrift. Naar nemlig Dverkskriften er „Gangstier, i offentligt Niemed“, saa er denne nærmest foranlediget derved, at der kunde være andre Gangstier, som tilhørte Communerne, enten paa Communens Eiendom, f. Ex. Spadseregange eller væslige, som vel kunde siges at være offentlige, forsaavidt de tilhøre det Offentlige, men dog ikke at være anlagte i noget egentligt offentligt Niemed; hvorimod det Udtryk „offentligt Niemed“, refererer sig til de bestemte Formaal, som ere opgivne i § 1, at Stierne enten skulle gaae til Skole, Kirke eller Thinghuse, eller være nødvendige for Besforbindelsen i Egne, som ligge afstides. Jeg kan ikke andet end ganske dele Anskuelse med den ærede Landsstingensmand, der nu satte sig, at det vilde være betænkeligt at gribe for stærkt ind, med Hensyn til de gamle Stier, som endnu eksistere, og som have været der af Alders Tid. Jeg anseer det for meget

tvivlsomt, om den Bestemmelse, som findes i Lovens § 3—13—13, er alene af privatretlig Natur. Dette Capitel i Loven angaaer ingenlunde blot reent privatretlige Forhold, men ogsaa de communale Anliggender paa Landet. Det overskrives „om Landsby-Handel“, der i den Tids Sprog maa forstaaes om de offentlige Anliggender i Landsbyerne, som dengang være overdragne til Bøndernes frie Beslutning. Der er mange stærke Bestemmelser i saa Henseende, der nedlægge en ikke ubetydelig Magt i Bondealmuens Hænder, saaledes i Artikel 31 og 32, hvor der overdrages Bønderne fuld Ret til at vedtage imellem sig, hvilke Bøder og Straffe de ville paalægge, og hvilke Bestemmelser de ville gjøre med Hensyn til Gårder og anden Byens Rødtørst; og det paalægges Alle, at holde disse Bestemmelser. Det er maasse det eneste Spor af den Tids Communesforfatning, som findes i Loven, og det er vist meget tvivlsomt, om ikke den Bestemmelse, som findes i den foregaaende Artikel, som her er Tale om, skulde være at sætte i Forbindelse med hiin Bestemmelse om Byens Anliggender, saa at det var efter Bylaugets fælles Bestemmelse, at det skulde afgjøres, om Gangstier maatte nedlægges eller ikke. Iøvrigt kan der være noget Dunkelt heri som i disse gamle Forhold, der ere optagne paa dette Sted i Loven, men jeg anseer det for temmelig afgjort og ikke af ringe praktisk Betydning, at man ikke kan nedlægge uden videre alle de Gangstier, som fra Alders Tid findes rundt om paa Landet, og jeg troer, at dette vilde volde megen Ulempe og Misforvielse. Naar der er en Sti, som kun gaaer i en enkelt Commune, vil den sædvanligt ikke være af nogen stor Vigtighed, med mindre den gaaer til Kirke eller Skole. Men der gives Stier, som eksistere med Hensyn til de naturlige Terræinforhindringer, saaledes hvor der er Vandløb og Moser, og som altsaa ere ganske nødvendige for Communicationen mellem de enkelte Communer, og hvilke skulde nedlægges, naar den Bestemmelse, som findes i Slutningen af § 1, gaaer ud. Det er ofte Tilfældet, at, hvor der er Vandløb, er der ingen anden Passage, end et Gangtræ, ikke engang en Bro, og der fører saaledes ingen Kjørevei til Gangtræet, fordi det kun er for Gaaende, men kun en Gang-